

บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน

นางสาวประไพ อุตมวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-209-6

015046

I14112354

ACADEMIC ROLES OF NURSING INSTRUCTORS IN SUPPORTING
THE PRIMARY HEALTH CARE

Miss Prapai Udomwan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

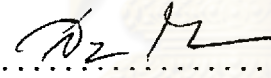

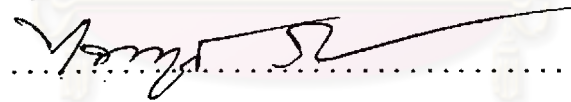
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน
โดย นางสาวประไพ อุดมวรรณ
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ

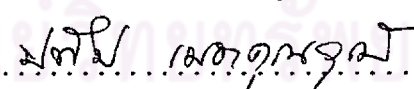
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประติษฐ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชริไลกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุข-
มูลฐาน

ชื่อนิสิต นางสาวประไพ อุดมวรรณ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ

ภาควิชา อุดมศึกษา

ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ในส่วนที่เป็นเอกสารทางวิชาการย้อนหลัง 3 ปี การปฏิบัติบทบาททางวิชาการในปัจจุบัน และการคาดคะเนบทบาททางวิชาการในอนาคต 1-3 ปีข้างหน้า
2. เปรียบเทียบบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล เกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการร่วมมือและประสานงานที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรของอาจารย์พยาบาลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 53 คน และอาจารย์ จำนวน 129 คน จากวิทยาลัยพยาบาลที่สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 5 แห่ง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ, แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Coefficient of Alpha) ได้เท่ากับ .91

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (T-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยการทดสอบค่า เอฟ (F-Statistics) ของเชฟเฟ (Scheffe' Test)

สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจเอกสารทางวิชาการ และรายงานสรุปของวิทยาลัยพยาบาลยอนหลัง 3 ปี พบว่าเอกสารทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เป็นเอกสารประกอบการสอนนักศึกษาพยาบาล ส่วนตำราและบทความมีปรากฏน้อย อาจารย์แต่ละคนไม่มีการทำวิจัยเลย การวิจัยกลุ่มมีปรากฏทำร่วมกับกองงานวิทยาลัยพยาบาล การให้บริการวิชาการแก่สังคมส่วนใหญ่เป็นการนำนักศึกษาให้ความรู้และบริการด้านสุขภาพอนามัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

2. แนวโน้มของบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ในอนาคต 1-3 ปีข้างหน้า จะมุ่งเน้นบทบาทด้านการสอน, ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม, ด้านการร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เน้นชุมชน ส่วนบทบาทด้านการวิจัย การเขียนตำรา และบทความยังมีการวางแผนปฏิบัติน้อย

3. บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐานในปัจจุบัน

3.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหาร และอาจารย์ พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการสาธารณสุขมูลฐานในระดับที่สูงกว่าอาจารย์ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ ที่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน มีความคิดเห็นในระดับที่สูงกว่ากลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ที่ไม่เคยรับการอบรม

๓.๒ เปรียบเทียบบทบาททางวิชาการที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน, ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม, และด้านการร่วมมือและประสานงาน ในระดับที่ปฏิบัติมากกว่าอาจารย์ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ที่เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน ปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ในระดับที่มากกว่าผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม

๓.๓ เปรียบเทียบบทบาททางวิชาการที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง ๕ แห่ง พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการร่วมมือและประสานงาน โดยผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสงขลาปฏิบัติในระดับที่มากกว่าผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ และวิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช ส่วนอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลทั้ง ๕ แห่ง ปฏิบัติบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน, ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการร่วมมือและประสานงาน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Academic Roles of Nursing Instructors in Supporting
the Primary Health Care

Name Miss Prapai Udomwan

Thesis Advisor Associate Professor Pateep Metakunavudhi, Ph.D.

Department Higher Education

Academic Year 1984

Abstract

Purposes of Study

1. To study the academic roles of nursing instructors in supporting the primary health care by survey their academic roles during the last three years, their actual academic roles and the trends of their roles in the future.
2. To compare the actual academic roles of nursing instructors in supporting the primary health care.

Procedures of the Study

1. The sample of nursing instructors included 53 administrators and 129 instructors, from five nursing colleges under the auspices of the Nursing Colleges Division, Ministry of Public Health.
2. The instruments used for collecting the data were a survey, an interview, and a questionnaire. The reliability of

the questionnaire computed by using Alpha Coefficient was .91

3. The data were analyzed by using content analysis, frequencies, percentage, mean, standard deviation, T-test, Oneway Analysis of Variance, and Scheffe' Test.

Research Conclusion

1. According to the survey of nursing instructors' academic roles during the last three years, there were a few of textbooks production, some handbook of the courses that they taught. There was no individual research, but there were some groups researches doing with the Nursing Colleges Division, Ministry of Public Health. Most of their service functions was linked with the nursing student practicum in giving health knowledge and service to the people in communities and cooperating with other organizations.

2. In the future, the trends of nursing instructors' academic roles in supporting the primary health care will be concerning with teaching, community service and cooperation with the other organizations with relating to the nursing community oriented curriculum. There will be less activities in doing, and producing textbooks and articles.

3. Nursing instructors' academic roles in supporting the primary health care at the present time were as follows :

3.1 The comparison of the opinions between the administrators and the instructors were found that the administrators were more strongly agree according to the principles

of the primary health care than the instructors; this result was the same as in the group of the administrators and instructors who used to participate to the primary health care seminars and who did not.

3.2 The comparison of the actual academic roles in supporting the primary health care in "curriculum and instruction development, community service, and cooperation" were found that the administrators were rating higher than the instructors; This result was the same as in the group of the administrators and the instructors who used to participate in primary health care seminars and who did not.

3.3 The comparison between administrators' actual academic roles in supporting the primary health care in five nursing colleges was found significantly different in community service and cooperation function. The administrators of Songkla Nursing College rated these functions higher than the administrators of Bangkok Nursing College and Buddhachinaraj Nursing College. However, the comparison between the instructors' actual academic roles in supporting the primary health care in five nursing colleges was not significant difference.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนความช่วยเหลือ แก่ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจนกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์เพิ่มเติม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๑ ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำในการ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัยพยาบาลที่ได้ อนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล เป็นอันดี ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล หัวหน้า ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนกวิชาอนามัยชุมชน ทั้ง ๕ แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการ สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลทั้ง ๕ แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการ ตอบแบบสำรวจและแบบสอบถาม

ขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้หากพอมิต่อการศึกษาพยาบาล วิชาชีพ และ สังคมแล้ว ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อ-คุณแม่ และครู-อาจารย์ทุกท่านที่ ได้มีส่วนวางรากฐานของชีวิตและพื้นฐานการศึกษา จนผู้วิจัยสามารถสร้างประโยชน์แก่ สถาบันการศึกษา วิชาชีพ และสังคมได้

ประไพ อุดมวรรณ

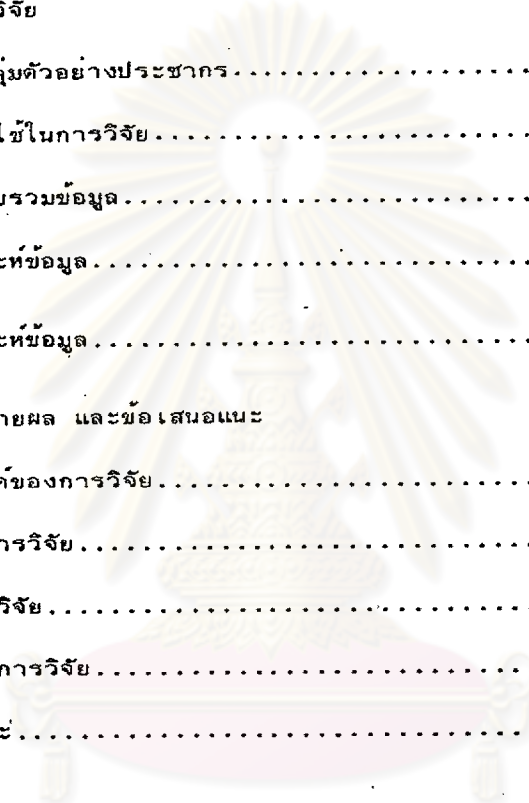

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	:1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	:4
ขอบเขตของการวิจัย.....	:5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	:5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย.....	:6
ลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย.....	:6
2 วรรณคดีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีบทบาท.....	:8
แนวคิดเกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน.....	:12
บทบาททั่วไปของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล.....	:16
บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการ	
สาธารณสุขมูลฐาน.....	:17
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ และ	
อาจารย์พยาบาล.....	:23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร..... 26
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 27
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 29
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 30
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 32
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 70
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 70
	สรุปผลการวิจัย..... 71
	อภิปรายผลการวิจัย..... 76
	ข้อเสนอแนะ..... 86
	บรรณานุกรม..... 87
	ภาคผนวก..... 92
	ประวัติผู้วิจัย..... 107

 ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่แจกและฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืนในวิทยาลัย พยาบาลแต่ละแห่ง	29
2	เอกสารทางวิชาการและการบริการวิชาการแก่สังคมในวิทยาลัย พยาบาลแต่ละแห่ง	35
3	โครงการทางวิชาการที่คาดว่าจะบริการแก่สังคมในวิทยาลัยพยาบาล แต่ละแห่ง	38
4	สถานภาพของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ ด้านการสอน คุณวุฒิ และการรับการอบรมเกี่ยวกับการสาธารณสุข มูลฐาน	39
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับหลักการสาธารณสุขมูลฐาน	41
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้บริหารและอาจารย์ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่ สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน	43
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ ในด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน	45
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้บริหารและอาจารย์ ในด้านการร่วมมือและประสานงานที่ สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน	47

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๙	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทที่สนับสนุนการสาธารณสุข มูลฐานในแต่ละด้านและโดยส่วนรวม.....	49
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิด เห็นระหว่างผู้ที่เคยและผู้ที่ไม่ เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐานคือหลักการ สาธารณสุขมูลฐาน.....	50
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้ที่เคยและผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่สนับสนุนการสาธารณสุข มูลฐาน.....	52
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้ที่เคยและผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน ในด้านการบริการวิชาการแก่สังคมที่สนับสนุนการสาธารณสุข มูลฐาน.....	54
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้ที่เคยและผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน ในด้านการร่วมมือและประสานงานที่สนับสนุนการสาธารณสุข มูลฐาน.....	56
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการระหว่าง ผู้ที่เคยและผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน ในบทบาทแต่ละด้านและโดยส่วนรวม.....	58
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการด้านการ พัฒนาหลักสูตร และการสอนที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง.....	59

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการด้านการ บริการวิชาการแก่สังคมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง.....	60
17	เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง โดยการทดสอบ ค่าเอฟ (F-Statistics) ของเชฟเฟ (Scheffe' Test).....	61
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการด้านการ ร่วมมือและประสานงานที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง.....	62
19	เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ด้านการร่วมมือและประสานงานที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง โดยการทดสอบ ค่าเอฟ (F-Statistics) ของเชฟเฟ (Scheffe' Test).....	63
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ โดยส่วน รวมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหารวิทยาลัย ทั้ง 5 แห่ง.....	64
21	เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ โดยส่วนรวมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างผู้บริหาร ทั้ง 5 วิทยาลัย โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Statistics) ของ เชฟเฟ (Scheffe' Test).....	65
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ด้านการ พัฒนาหลักสูตรและการสอบที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง.....	66

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 แห่ง.....	67
24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ ด้านการร่วมมือและประสานงานที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล ทั้ง 5 แห่ง.....	68
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาททางวิชาการ โดยส่วนรวมที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล ทั้ง 5 แห่ง.....	69

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย